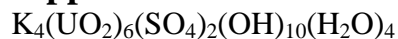

Zippeit

W. Haidinger (1845)

Zippeit z Jáchymova poprvé studoval rakouský mineralog a kustod mineralogické sbírky Kašpara Sternberga (později sbírky Národního muzea v Praze) F. X. M. Zippe, po kterém byl roku 1845 Haidingerem pojmenován. Paralelně s tímto studiem ale popsal zippeit jako „*basisches schwefelsäures Uranoxyd*“ i John (1821). V roce 1857 uvedl Vogl první Lindackerovy kvantitativní chemické analýzy. Redefinici zippeitu, při neexistenci typového materiálu, provedl Frondel na vzorku analyzovaném Nováčkem.

F. X. M. Zippe zahájil svá studia v Drážďanech, ale od roku 1807 studoval přírodní vědy na Filosofické fakultě v Praze. Kašpar Sternberg ho zaměstnal od roku 1824 jako kustoda mineralogických a geologických sbírek nově založeného Vlasteneckého muzea. Při této příležitosti věnoval muzeu svou sbírku asi 2 500 kusů. Toto místo opustil vlastně až při odchodu do Příbrami, kde byl jmenován ředitelem nově zřízeného montanistického učiliště. Roku 1850 odešel na univerzitu do Vídně přednášet jako profesor mineralogii, což dělal až do své smrti.

Zippeit se nejčastěji vyskytuje v podobě práškovitých povlaků nebo zemitých či zrnitých agregátů, obvykle společně nebo i ve směsi s dalšími sulfáty uranu (další typy zippeitů, uranopilit). Agregáty bývají měkké i tvrdší, žluté až červeně hnědožluté, nalezeny byly i hrubší krystalky či jejich růžicovité shluky. V ultrafialovém světle někdy září, jindy nikoli.

Obecně patří minerály ze skupiny zippeitu mezi nejméně prostudované uranové minerály, neboť jde o labilní přechodné fáze, které se v závislosti na přírodních podmínkách snadno přeměňují. Obsáhlá Frondelova studie uvádí, že všechny typy zippeitů mají buď identickou, nebo velmi blízkou strukturu s obrovskou kosočtverečnou základní celou, ale prostorovou grupu se mu nepodařilo identifikovat. Jejich vrstevnatá struktura např. umožňuje přijmout i udržet kolísající množství molekul vody (3-5), což se projevuje i v rozdílných výsledcích chemických analýz. K postupné dehydrataci může docházet i „stárnutím“ minerálů uložených ve sbírkách.

Franz Xaver Maximilian Zippe
(1791-1863)

zippeit
(Jáchymov-Rovnost I, žíla Geschieber, 1976)

zippeit, marécottit, sádrovec
(Jáchymov-Svornost, žíla Dorota, 1982)